

18 Μαρτίου 2025

Προς:

Αξιότιμο Υπουργό Οικονομικών κ. Μάκη Κεραυνό

Αξιότιμη Υφυπουργό παρά τω Προέδρω κα. Ειρήνη Πική

Κοινοποίηση:

Αξιότιμη Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων κα. Αννίτα Δημητρίου

Αξιότιμη Πρόεδρο κα. Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Αξιότιμα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Ομάδα Μεταρρύθμισης αρμόδια για το έργο «Συστάσεις για μια Σύγχρονη Φορολογική Μεταρρύθμιση στην Κύπρο».

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Θέμα: Σχόλια επί της Προτεινόμενης Φορολογικής Μεταρρύθμισης για Νομικά Πρόσωπα – Δημόσια Διαβούλευση

Η STI Taxand εκφράζει την ευγνωμοσύνη της προς το Υπουργείο Οικονομικών για την ευκαιρία να υποβάλει σχόλια σχετικά με τη Φορολογική Μεταρρύθμιση, όπως παρουσιάστηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2025.

Η STI Taxand είναι μία από τις κορυφαίες φορολογικές συμβουλευτικές εταιρείες στην Κύπρο. Αποτελεί μέλος του Taxand Global, του μεγαλύτερου ανεξάρτητου φορολογικού οργανισμού παγκοσμίως, με περισσότερους από 700 συνεταίρους σε 51 χώρες. Ως ηγετική διεθνής εταιρεία στον τομέα της φορολογικής συμβουλευτικής, αναγνωρίζουμε τη σημασία του εκσυγχρονισμού του φορολογικού συστήματος της Κύπρου, της εναρμόνισής του με τις παγκόσμιες τάσεις, τις οδηγίες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη συμμόρφωση με τα διεθνή φορολογικά πρότυπα.

Έχουμε εξετάσει προσεκτικά τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στο έγγραφο διαβούλευσης και επιθυμούμε να παρουσιάσουμε τα σχόλια και τις εισηγήσεις μας, στηριζόμενοι σε φορολογική βιβλιογραφία και θεμελιώδεις αρχές φορολογικής πολιτικής.

Συμπεράσματα

Η παρούσα υποβολή χωρίζεται σε τέσσερα μέρη:

Μέρος 1: Παρουσιάζει και αναλύει βασικές αρχές φορολογικής πολιτικής.

Μέρος 2: Αξιολογεί τις εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στο έγγραφο διαβούλευσης, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι αυτές δημιουργούν σημαντικές στρεβλώσεις, ενώ οι επιδιωκόμενοι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν αποτελεσματικότερα μέσω εναλλακτικών προτάσεων. Για παράδειγμα, υποστηρίζει ότι η αύξηση του εταιρικού φορολογικού συντελεστή στο 15% δεν εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον της Κύπρου και έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της χώρας, στην προσέλκυση επενδύσεων και στην πορεία του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Γίνεται αναφορά σε σχετικές οικονομικές μελέτες που τεκμηριώνουν αυτή τη θέση, ενώ παράλληλα επισημαίνεται ότι ο ισχύων φορολογικός συντελεστής του 12,5% συμμορφώνεται πλήρως με τους διεθνείς φορολογικούς κανόνες.

Μέρος 3: Προτείνει εναλλακτικές λύσεις για την επίτευξη των φορολογικών και οικονομικών στόχων με πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

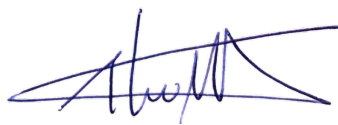
Μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας εάν επιθυμείτε να συζητήσουμε οποιοδήποτε από τα θέματα που αναφέρονται παραπάνω.

Με εκτίμηση,

Costas Savva

Partner
STI Taxand

Christos Theophilou

Partner
STI Taxand

Demis Ioannou

Partner
STI Taxand

1 Αρχές φορολογικής πολιτικής¹

Οι αρχές φορολογικής πολιτικής αποτελούν το θεμελιώδες πλαίσιο στο οποίο βασίζεται το παρόν σημείωμα. Συγκεκριμένα, θα αναλύσουμε τις βασικές φορολογικές αρχές που πρέπει να διέπουν κάθε φορολογική μεταρρύθμιση. Οι αρχές αυτές θα χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς για τη συζήτηση που θα ακολουθήσει στις ενότητες δύο και τρία.

Πριν αναφερθούμε στις αρχές της φορολογικής πολιτικής, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι κάθε φορολογική μεταρρύθμιση πρέπει να βασίζεται σε σαφώς καθορισμένους στόχους, οι οποίοι υποστηρίζονται από μακροοικονομικές αναλύσεις. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να αξιολογείται εάν οι προτεινόμενες αλλαγές ενθαρρύνουν τα φυσικά πρόσωπα που έχουν φορολογική κατοικία στη Δημοκρατία (**Domicile ή Non-Domicile**) καθώς και τους ξένους επενδυτές να επενδύσουν, να αποταμιεύσουν ή να καταναλώσουν στην Κύπρο. Επιπλέον, είναι κρίσιμο να εξεταστεί κατά πόσο οι αλλαγές αποσκοπούν στη διόρθωση υφιστάμενων στρεβλώσεων του φορολογικού συστήματος.

Προχωρώντας στις αρχές της φορολογικής πολιτικής, είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι κάθε φορολογική μεταρρύθμιση πρέπει να διέπεται από αυτές. Η φορολογική βιβλιογραφία καλύπτει εκτενώς το συγκεκριμένο ζήτημα, ωστόσο, για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης, θα επικεντρωθούμε στις τέσσερις βασικές αρχές φορολογικής πολιτικής: **ουδετερότητα, φορολογική δικαιοσύνη, οικονομική αποδοτικότητα και διεθνή ανταγωνιστικότητα**, σε συνδυασμό με τη συμμόρφωση προς τους διεθνείς φορολογικούς κανόνες.

2 Σχολιασμός εισηγήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες φορολογικές αρχές που πρέπει να διέπουν κάθε φορολογική μεταρρύθμιση, σε αυτή την ενότητα θα σχολιάσουμε τις εισηγήσεις που έχουν υποβληθεί από τη Συμβουλευτική Επιτροπή του Έργου.

2.1 Εισήγηση 1: Κατάργηση της Λογιζόμενης Διανομής Μερισμάτων και εισαγωγή 5% παρακράτησης φόρου σε πραγματική διανομή μερισμάτων

2.1.1 Πως επηρεάζονται άτομα που έχουν κατοικία (Domicile) στη δημοκρατία

Καταρχάς, παρατηρούμε μια σημαντική μείωση στη φορολογία των κατοίκων στην Κύπρο, γεγονός που είναι θετικό. Ωστόσο, η κριτική μας εστιάζεται στα εξής σημεία:

- (α) **Ουδετερότητα:** Η προτεινόμενη ρύθμιση εισάγει σημαντικές στρεβλώσεις και, κατά συνέπεια, δεν διασφαλίζει φορολογική ουδετερότητα. Συγκεκριμένα, ένα φυσικό πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα χωρίς την ίδρυση εταιρείας (π.χ., μέσω συνεταιρισμού ή ως αυτοτελώς εργαζόμενος) ενδέχεται να υπόκειται σε εντελώς διαφορετική φορολογική μεταχείριση σε σύγκριση με ένα άτομο που ασκεί την ίδια δραστηριότητα μέσω εταιρείας και λαμβάνει εισόδημα υπό μορφή μερίσματος. Αυτό συνεπάγεται ότι ο φορολογικός νόμος ενδέχεται να προωθεί ή να ευνοεί τη σύσταση εταιρειών, δημιουργώντας σημαντική στρέβλωση, ακόμα και με την προτεινόμενη εισαγωγή αντικαταχρηστικών μέτρων για εταιρείες κλειστής δομής.

Επιπλέον, προκύπτει μια πρόσθετη στρέβλωση όσον αφορά τη φορολογική μεταχείριση του μερίσματος σε σχέση με την πώληση μετοχών. Συγκεκριμένα, ένα

¹ Δείτε παράρτημα Α για περισσότερες πληροφορίες.

φυσικό πρόσωπο θα μπορούσε να αποφύγει τη διανομή μερίσματος και, βάσει των νέων εισηγήσεων, να μην υπόκειται σε φορολογία επί των μη διανεμόμενων κερδών. Στη συνέχεια, σε μεταγενέστερο στάδιο—για παράδειγμα, μετά από πέντε χρόνια—θα μπορούσε να πωλήσει τις μετοχές του, οι οποίες είναι αφορολόγητες (εφόσον η εταιρεία δεν κατέχει ακίνητη περιουσία στην Κύπρο), αποφεύγοντας έτσι πλήρως τη φορολόγηση του μερίσματος.

- (β) **Συνταγματικό θέμα:** Εγείρεται ενδεχομένως ζήτημα συνταγματικότητας της προτεινόμενης ρύθμισης, καθώς ο φορολογικός συντελεστής 5% εφαρμόζεται οριζόντια σε όλους, ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος από μερίσματα—είτε πρόκειται για 1 ευρώ, 1 εκατομμύριο, ή 10 εκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με το Άρθρο 24 του Συντάγματος, η φορολογική επιβάρυνση πρέπει να κατανέμεται αναλογικά (ability to pay), ώστε οι φορολογούμενοι με υψηλότερη οικονομική δυνατότητα να συνεισφέρουν περισσότερο. Σημειώνεται ότι σε άλλες δικαιοδοσίες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η φορολογία των μερισμάτων εφαρμόζεται μέσω προοδευτικών κλιμάκων, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων.

- (γ) **Οικονομική αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα:** Η παρούσα ρύθμιση αναμένεται να ενισχύσει την οικονομία, καθώς ένα φυσικό πρόσωπο που διατηρεί εταιρεία στην Κύπρο θα επωφελείται από μειωμένη συνολική φορολογική επιβάρυνση.

- (δ) **Φορολογικές στρεβλώσεις:** Η προτεινόμενη ρύθμιση συμβάλλει στη μείωση μιας φορολογικής στρέβλωσης που αφορά τη διαφοροποίηση στη φορολόγηση μερισμάτων μεταξύ φορολογικών κατοίκων Κύπρου με καθεστώς Domiciled και Non-Domiciled, αν και εξακολουθεί να υπάρχει διαφορά της τάξης του 5%. Αναγνωρίζουμε ότι είναι εύλογο να αναζητηθεί ένας μηχανισμός εξίσωσης της φορολογικής μεταχείρισης των Domiciled φορολογουμένων με αυτήν των Non-Domiciled, ώστε να διασφαλιστεί ένα ισότιμο επιχειρηματικό περιβάλλον (level playing field) για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, ανεξαρτήτως του φορολογικού καθεστώτος των μετόχων τους. Για εναλλακτικές, απλούστερες προσεγγίσεις επίλυσης αυτής της στρέβλωσης, βλέπε ενότητα 3.

- (ε) **Επίδραση στα δημόσια έσοδα:** Ο αντίκτυπος στα κρατικά έσοδα αναμένεται να είναι σημαντικός, δεδομένου ότι η μείωση της φορολόγησης των μερισμάτων από 17% σε 5% αφορά τα λογιστικά κέρδη, τα οποία είναι συνήθως υψηλότερα από τα φορολογητέα κέρδη στην Κύπρο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα φορολογητέα κέρδη υπόκεινται σε φορολογικές εκπτώσεις, όπως η λογιζόμενη έκπτωση τόκων (Notional Interest Deduction NID), η οποία μειώνει τη φορολογική βάση. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι Κύπριοι μέτοχοι θα καταβάλλουν χαμηλότερο φόρο δεν διασφαλίζει ότι τα διανεμόμενα κέρδη θα επανεπενδυθούν στην κυπριακή οικονομία (βλέπε ενότητα 3.5). Για την επίπτωση που θα έχει η αύξηση του εταιρικού φόρου, βλέπε ενότητα 2.2.

2.1.2 Πως επηρεάζονται άτομα που δεν έχουν κατοικία (Non-Domicile) στη δημοκρατία

Σε αυτήν την πρόταση υπάρχουν διάφορα προβλήματα που θα προσπαθήσουμε να τα αναπτύξουμε με απλό τρόπο.

- (α) **Ουδετερότητα:** Η προτεινόμενη ρύθμιση εντείνει μια σημαντική φορολογική ανισορροπία. Επί του παρόντος, ένας φορολογικός κάτοικος Κύπρου με καθεστώς

Non-Domiciled, εάν δραστηριοποιείται επιχειρηματικά στην Κύπρο ως αυτοτελώς εργαζόμενος ή μέσω συνεταιρισμού (partnership), υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος με συντελεστή 0-35% επί των κερδών του. Ωστόσο, εάν επιλέξει να ασκεί την ίδια δραστηριότητα μέσω κυπριακής εταιρείας (incorporate its business), τα κέρδη της εταιρείας φορολογούνται με 12,5%, ενώ τα διανεμόμενα μερίσματα υπόκεινται σε μηδενική φορολογία. Αυτή η σημαντική διαφοροποίηση στη φορολογική μεταχείριση δημιουργεί μια δομική στρέβλωση στο υφιστάμενο φορολογικό πλαίσιο, η οποία θα εξακολουθήσει να υφίσταται με την προτεινόμενη ρύθμιση.

- (β) **Δικαιοσύνη:** Όπως αναλύθηκε παραπάνω, οι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου με καθεστώς Non-Domiciled θα πρέπει, κατ' αρχήν, να υπόκεινται σε φορολογία βάσει προοδευτικών συντελεστών εισοδήματος. Αναγνωρίζουμε ότι η Κύπρος έχει θεσπίσει φορολογικά κίνητρα για την προσέλκυση επενδυτών και θεωρούμε σημαντική τη διατήρησή τους. Ωστόσο, η αύξηση του εταιρικού φόρου επιφέρει έμμεση επιβάρυνση και στους Non-Domiciled φορολογούμενους, αυξάνοντας τη συνολική φορολογική τους υποχρέωση κατά 2,5%.

Ουσιαστικά, είτε η φορολογική επιβάρυνση αυξηθεί κατά 2,5% μέσω του εταιρικού φόρου είτε κατά 2,5% μέσω της φορολόγησης των μερισμάτων, το καθαρό αποτέλεσμα είναι το ίδιο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν εισοδήματα από το εξωτερικό. Η βασική ασυνέπεια έγκειται στο γεγονός ότι, ως φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου, θα έπρεπε να φορολογούνται ως φυσικά πρόσωπα σύμφωνα με το ισχύον προοδευτικό φορολογικό σύστημα και όχι να επιβαρύνονται έμμεσα μέσω της αύξησης του εταιρικού φόρου. Επιπλέον, ο εταιρικός φόρος αποτελεί μορφή source taxation, επηρεάζοντας τόσο τους φορολογικούς κατοίκους όσο και τους μη κατοίκους.

Για να το θέσουμε διαφορετικά, ένας Non-Domiciled φορολογικός κάτοικος Κύπρου μπορεί να διατηρεί επιχείρηση εκτός Κύπρου χωρίς να υπόκειται σε φορολογία στην Κύπρο — ούτε με τον αυξημένο συντελεστή 15% ούτε με τον ισχύοντα συντελεστή 12,5% — παρά το γεγονός ότι διαμένει και δραστηριοποιείται στη χώρα.

- (γ) **Οικονομική αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα:** Για την επίπτωση που θα έχει η αύξηση του εταιρικού φόρου βλέπε ενότητα 2.2.
- (δ) **Φορολογική στρέβλωση στη φορολόγηση μερισμάτων:** Η προτεινόμενη ρύθμιση συμβάλλει στη μείωση μιας φορολογικής ανισορροπίας που υφίσταται μεταξύ των Domiciled και Non-Domiciled φορολογουμένων όσον αφορά τη φορολόγηση μερισμάτων. Ωστόσο, η πλήρης εξάλειψη της διαφοράς δεν επιτυγχάνεται, καθώς εξακολουθεί να υφίσταται φορολογική απόκλιση της τάξης του 5%. Για εναλλακτικές και απλούστερες μεθόδους εξομάλυνσης αυτής της ανισορροπίας, βλέπε ενότητα 3.
- (ε) **Επίδραση στα δημόσια έσοδα:** Ο αντίκτυπος της ρύθμισης στα κρατικά έσοδα εξαρτάται από τη σύνθεση και το ύψος των εισοδημάτων των Non-Domiciled φορολογουμένων. Εάν ένα φυσικό πρόσωπο με καθεστώς Non-Domiciled δεν έχει επιχειρηματική ή επενδυτική δραστηριότητα στην Κύπρο, η συγκεκριμένη ρύθμιση δεν θα επιφέρει καμία αύξηση στα φορολογικά έσοδα του κράτους.
- (στ) **Φορολογική στρέβλωση μέσω δανεισμού:** Σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς Non-Domiciled, ένας φορολογούμενος με αυτό το καθεστώς μπορεί να παρέχει δάνειο προς τη δική του εταιρεία, με τον τόκο να εκπίπτει ως δαπάνη για την εταιρεία. Παράλληλα, ο ίδιος δεν υπόκειται σε φορολογία επί του τόκου, εφόσον το εισόδημα από τόκους

θεωρείται passive income και φορολογείται μέσω της εισφοράς για την άμυνα (Special Defence Contribution), από την οποία οι Non-Domiciled φορολογούμενοι απαλλάσσονται. Αυτό οδηγεί σε φαινόμενο διπλής μη φορολόγησης (double non-taxation), το οποίο συνιστά σημαντική φορολογική στρέβλωση που όλες οι χώρες επιδιώκουν να αποτρέψουν.

Για περισσότερο στο θέμα εισηγήσεις, βλέπε ενότητα 3.

2.2 Εισήγηση 2. Αύξηση εταιρικού φόρου από 12,5% σε 15%.

Σε σχέση με την αύξηση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών τέθηκαν τα ακόλουθα επιχειρήματα που θα τα σχολιάσουμε:

- (α) Ενίσχυση της φήμης της Κύπρου.
- (β) Αφαίρεση από μαύρες λίστες.
- (γ) Χρηματοδότηση άλλων πρωτοβουλιών φορολογικών μειώσεων, ώστε η μεταρρύθμιση να είναι ουδέτερη ως προς τα έσοδα.
- (δ) Πίεση από την ΕΕ για αύξηση του εταιρικού φορολογικού συντελεστή.

2.2.1 Ενίσχυση της φήμης της Κύπρου

Την τελευταία δεκαετία, η διεθνής εικόνα της Κύπρου επηρεάστηκε αρνητικά από την τραπεζική κρίση του 2013, θέματα που σχετίζονται με το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων και άλλων σκανδάλων όπως για παράδειγμα την αποφυγή κυρώσεων. Συνεπώς, η φήμη της Κύπρου επηρεάστηκε από παράγοντες που δεν σχετίζονται με τη φορολογία. Το επιχείρημα ότι ο εταιρικός φόρος που έχει η Κύπρος στο 12.5% την στερεί από το να ενισχύσει την φήμη δεν είναι τεκμηριωμένη για δύο πολύ απλούς λόγους. Πρώτον, επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Ιρλανδία μέλος της ΕΕ και του ΟΑΣΑ, διατηρεί συντελεστή εταιρικής φορολογίας 12,5% και η φήμη της παραμένει αδιαμφισβήτητα θετική. Δεύτερον, οι πραγματικοί (effective) συντελεστές της Κύπρου παραμένουν χαμηλά σε διάφορες κατηγορίες εισοδημάτων, όπως για παράδειγμα τα δικαιώματα (royalties), μερίσματα, τόκοι κλπ.

Συμπέρασμα και εισηγήσεις: Συνεπώς, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η αύξηση του εταιρικού φόρου θα ενισχύσει τη φήμη της χώρας, καθώς στην ουσία οι φορολογικοί συντελεστές θα εξακολουθήσουν να είναι ιδιαίτερα χαμηλοί σε ορισμένες κατηγορίες εισοδημάτων. Σε αυτό το σημείο το τι θα βοηθούσε την Κύπρου στην φήμη της για την παροχή φορολογικών υπηρεσιών είναι η ρύθμιση του φοροτεχνικού επαγγέλματος τόσο σε επίπεδο φορολογική συμμόρφωση όσο και σε επίπεδο για φορολογικές συμβουλές καθώς σήμερα ο οποιοσδήποτε μπορεί να υποβάλει φορολογική δήλωση (π.χ. IR4) και μπορεί να παρέχει φορολογικές συμβουλές.

2.2.2 Αφαίρεση από μαύρες λίστες

Οι δύο πιο διαδεδομένες αναφορές σχετικά με το εάν ένα φορολογικό σύστημα είναι επιζήμιο (harmful) προς άλλες χώρες είναι οι εξής:

- (α) Κώδικας Δεοντολογίας της ΕΕ² για τον επιζήμιο φορολογικό ανταγωνισμό: Η Κύπρος συμμορφώνεται πλήρως με τα πρότυπα του Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΕ, αποφεύγοντας έτσι αρνητικές συνέπειες.³

² <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/code-conduct-group/>

³ Η ΕΕ εφαρμόζει μια δυναμική διαδικασία παρακολούθησης, και το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε τον Μάρτιο του 2019 να περιορίσει τις ενημερώσεις του καταλόγου σε δύο φορές το χρόνο.

- (β) Η Έκθεση του ΟΟΣΑ του 1998⁴ για τον Επιζήμιο Φορολογικό Ανταγωνισμό και η έκθεση BEPS 5 του ΟΟΣΑ το 2015.⁵
- (γ) Το Παγκόσμιο Φόρουμ του ΟΟΣΑ⁶ τοποθετεί την Κύπρο ως σε μεγάλο βαθμό (largely compliant) συμβατή με το διεθνές πρότυπο για τη διαφάνεια και την ανταλλαγή πληροφοριών για φορολογικούς σκοπούς.

Η Κύπρος θεωρείται εναρμονισμένη (compliant) με όλα αυτά τα διεθνή φορολογικά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που ορίζει ο ΟΟΣΑ. Είναι ξεκάθαρο ότι, μέχρι σήμερα, καμία χώρα δεν θεωρεί την Κύπρο επιζήμια, και ως εκ τούτου η Κύπρος δεν περιλαμβάνεται σε καμία μαύρη λίστα.⁷ Επομένως, το επιχείρημα ότι με την αύξηση του εταιρικού φόρου θα αφαιρεθεί η Κύπρος από μαύρες λίστες πάλι δεν το θεωρούμαι τεκμηριωμένο. Επιπλέον, το επιχείρημα ότι ο συντελεστής 12,5% θεωρείται επιζήμιος είναι αβάσιμο, καθώς καμία χώρα δεν έχει συμπεριλάβει την Ιρλανδία (η οποία διατηρεί συντελεστή 12,5%) σε μαύρη λίστα. Να σημειωθεί ότι η Ιρλανδία έχει σημαντικές επιχειρηματικές συναλλαγές με τις ΗΠΑ, οι οποίες είναι γνωστές για τις αυστηρές της προδιαγραφές όσον αφορά τις φορολογικές πρακτικές.

2.2.3 Χρηματοδότηση άλλων φορολογικών μειώσεων για διατήρηση ουδέτερου αποτελέσματος

Κατανοούμε τη λογική της φορολογικής μεταρρύθμισης σύμφωνα με την οποία η μείωση του φόρου στα μερίσματα πρέπει να αντισταθμιστεί με αύξηση άλλων φόρων, για παράδειγμα, του εταιρικού φόρου. Ωστόσο, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις της αύξησης του εταιρικού φορολογικού συντελεστή:

2.2.3.1 Οικονομική Ανάπτυξη και Επενδύσεις

Ένας ανταγωνιστικός φορολογικός κώδικας είναι αυτός που διατηρεί τους φορολογικούς συντελεστές σε χαμηλά επίπεδα. Στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο κόσμο, τόσο οι εταιρείες όσο και το κεφάλαιο και το εισόδημα είναι εξαιρετικά κινητά (mobile) και μπορούν εύκολα να μετακινηθούν.⁸ Οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν να επενδύσουν σε οποιαδήποτε χώρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την υψηλότερη δυνατή απόδοση της επένδυσής τους.

Σύμφωνα με διάφορες μελέτες η αύξηση των εταιρικών φόρων αποδεικνύεται η πλέον επιζήμια (harmful)⁹ για την συνολική οικονομική ανάπτυξη και δημιουργεί μεγάλες οικονομικές επιπτώσεις (negative spillover effect). Για παράδειγμα όταν αυξάνεται ο φορολογικός συντελεστής για τις εταιρείες, οι εταιρείες τείνουν να μειώνουν ή να μεταφέρουν τις εργασίες τους αλλού και αυτό συνεπάγεται οικονομικές απώλειες και μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, το ζητούμενο είναι να υπολογιστεί πώς αυτά τα δύο στοιχεία αλληλοεπιδρούν: δηλαδή πόσα επιπλέον έσοδα θα συγκεντρώσεις στην πραγματικότητα με την αύξηση του φόρου και όχι πόσα ενδεχομένως θα μπορούσες να μαζέψεις θεωρητικά.¹⁰

⁴ https://www.oecd.org/en/publications/1998/04/harmful-tax-competition_g1ghgc60.html The criteria can be found in Chapter 2: Factors to identify tax heavens and harmful preferential regimes.

⁵ [Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance, Action 5 - 2015 Final Report | OECD](#)

⁶ Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes https://www.oecd.org/en/publications/global-forum-on-transparency-and-exchange-of-information-for-tax-purposes-cyprus-2020-second-round_5a08658c-en.html

⁷ Σε περίπτωση που μια χώρα συμπεριλάβει την Κύπρο σε μαύρη λίστα, αυτό ουσιαστικά θα αποτελεί εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα.

⁸ Tax Foundation Europe [click here](#).

⁹ Η μελέτη ορόσημο του ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η αύξηση των εταιρικών φόρων αποδεικνύεται η πλέον επιζήμια για την οικονομική ανάπτυξη, σε σύγκριση με άλλους φόρους όπως επί του εισοδήματος φυσικών προσώπων και τους φόρους κατανάλωσης, οι οποίοι έχουν μικρότερη αρνητική επίδραση. Οι φόροι επί της ακίνητης περιουσίας έχουν τη μικρότερη επίδραση στην ανάπτυξη.

¹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Παράρτημα Β.

2.2.3.2 Ανταγωνιστικότητα.

Υποστηρίζουμε με ιδιαίτερη έμφαση ότι η αύξηση του εταιρικού φόρου στο 15% δεν εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον της Κύπρου. Η αύξηση του εταιρικού φορολογικού συντελεστή θα μειώνει την ελκυστικότητα της Κύπρου ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου. Χώρες με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές συχνά προσελκύουν περισσότερες άμεσες ξένες επενδύσεις (FDI), οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη. Η Κύπρος πάλεψε, μετά την τουρκική εισβολή, μετά την οικονομική καταστροφή του 2013 να διατηρήσει ένα μοντέλο που βασίζεται σε χαμηλό και σταθερό φορολογικό συντελεστή. Πρόκειται για μια παρακαταθήκη που χτίστηκε με κόπο και μέσα από πολλά χρόνια προσπάθειας.

Με την αύξηση του εταιρικού φόρου στο 15%, η Κύπρος θα βρεθεί πλέον σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τις ακόλουθες χώρες που έχουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές:

- Εσθονία: 0% (φόρος μόνο κατά τη διανομή κερδών)
- Λετονία: 0% (φόρος μόνο κατά τη διανομή κερδών)
- Μάλτα: 5% (με ειδικό καθεστώς επιστροφής φόρου)
- Ουγγαρία: 9%
- Βουλγαρία: 10%
- Ιρλανδία: 12.5%
- Λιθουανία: 16% (με μειωμένο 5% για μικρές επιχειρήσεις)
- Ρουμανία: 16%
- Εκτός ΕΕ:
 - ΗΑΕ 9%
 - Σιγκαπούρη και Χονγκ Κονγκ η φορολογία επιβάλλεται ως επι το πλείστο μόνο σε εισοδήματα που πηγάζουν από την χώρα τους (domestic source of income) και ως αποτέλεσμα δεν φορολογούν εισοδήματα από ξένη πηγή εισοδήματος (foreign source of income)

Επιπλέον, πολλές χώρες έχουν πλέον εισαγάγει ειδικά φορολογικά κίνητρα με προνομιακά καθεστώτα για tech companies, το IP Box, την καινοτομία κ.λπ καλύτερα από την Κύπρο.

Συμπέρασμα και εισηγήσεις: Συνεπώς λαμβάνοντας υπόψη τον έντονο ανταγωνισμό από άλλες χώρες και το γεγονός ότι πολλοί ξένοι επενδυτές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο μπορούν εύκολα να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους αλλού, θεωρούμε ότι η αύξηση του εταιρικού φόρου αποτελεί ένα τεράστιο λάθος με ανυπολόγιστες συνέπειες για την κυπριακή οικονομία. Ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής της Κύπρου αυξήθηκε από 10% σε 12,5% το 2013. Περαιτέρω αυξήσεις θα πλήξουν την θέση της Κύπρου ως ένα σταθερό χρηματοοικονομικό κέντρο. Για να αυξήσει η Κύπρος την ανταγωνιστικότητά της θα ήταν σωστό να εξετάσει το παράδειγμα της Ουγγαρίας, μέλος της ΕΕ και του ΟΑΣΑ, η οποία το 2017 μείωσε τον εταιρικό της συντελεστή σημαντικά από 19% το 2016 σε 9% το 2017, γεγονός που οδήγησε σε σημαντική οικονομική ανάπτυξη παρά τη σημαντική μείωση του συντελεστή της περίπτωσης κατά 50%.¹¹ Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι το παράδειγμα της Ουγγαρίας το ακολουθήσαν πρόσφατα και τα ΗΑΕ. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Παράρτημα Β.

¹¹ Μετά τη σημαντική μείωση του εταιρικού φορολογικού συντελεστή της Ουγγαρίας από 19% σε 9% το 2017, η χώρα σημείωσε αξιοσημείωτη αύξηση του ΑΕΠ. Το 2017, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ αυξήθηκε σε 4,27% από 2,20% το 2016, και το 2018 αυξήθηκε περαιτέρω σε 5,36%. Αυτή η θετική τάση συνεχίστηκε με ρυθμό αύξησης 4,86% το 2019. Ωστόσο, η παγκόσμια πανδημία το 2020 οδήγησε σε συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά -4,49%. Παρά αυτή παγκόσμια πανδημία, η Ουγγαρία σημείωσε ισχυρή ανάκαμψη το 2021 με ρυθμό αύξησης 7,06%. Τα τελευταία χρόνια, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ήταν 4,58% το 2022 αλλά μειώθηκε σε -0,91% το 2023, υποδεικνύοντας οικονομικές προκλήσεις. Συνολικά, η μείωση του φορολογικού συντελεστή αρχικά προκάλεσε σημαντική οικονομική ανάπτυξη, αν και εξωτερικοί παράγοντες έχουν επηρεάσει την πιο πρόσφατη απόδοση. <https://www.worldometers.info/gdp/hungary-gdp/>

2.2.3.3 Επιβάρυνση στη φορολογία (Tax Incidence)

Το βάρος του εταιρικού φόρου θα μετακυληθεί εν μέρει στους εργαζόμενους μέσω μειωμένων μισθών. Μελέτες δείχνουν ότι οι εργαζόμενοι επωμίζονται σημαντικό μέρος του φορολογικού βάρους με τη μορφή χαμηλότερων αποδοχών. Η ανάλυση παλινδρόμησης καταδεικνύει ότι μια αύξηση κατά μία ποσοστιαία μονάδα στον οριακό συντελεστή εταιρικού φόρου μειώνει τους μισθούς κατά 0,14% έως 0,36%.¹²

2.2.4 Πίεση από την ΕΕ για αύξηση του εταιρικού φόρου

Ο τομέας της άμεσης φορολογίας δεν διέπτεται άμεσα από τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη της ΕΕ δεν περιλαμβάνει ρητή διάταξη που να υποχρεώνει ένα κράτος-μέλος να αυξήσει τον εταιρικό φορολογικό συντελεστή. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι μεγαλύτερες οικονομίες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορούσαν να υποστηρίξουν έναν εναρμονισμένο φορολογικό συντελεστή σε ολόκληρη την Ένωση για τον μετριασμό του φορολογικού ανταγωνισμού.¹³ Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση μπορεί να μην αποδειχθεί συμφέρουσα για μικρότερες οικονομίες όπως η Κύπρος, οι οποίες αντλούν οφέλη από τους τομείς υπηρεσιών και τις διεθνείς επιχειρηματικές τους δραστηριότητες λόγω του μεγέθους και της οικονομικής τους φύσης. Η αυτονομία της Κύπρου στο καθορισμό του εταιρικού της φορολογικού συντελεστή αποδεικνύεται από το παράδειγμα της Ουγγαρίας, η οποία μείωσε σημαντικά τον εταιρικό φόρο από 19% το 2016 σε 9% το 2017, γεγονός που οδήγησε σε σημαντική οικονομική ανάπτυξη παρά τη σημαντική μείωση του συντελεστή.

3 Προτάσεις

Εκτός από τον σχολιασμό των εισηγήσεων της Συμβουλευτικής Επιτροπής, επιθυμούμε να παρουσιάσουμε και τις δικές μας προτάσεις για ένα δικαιότερο και πιο αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα στην Κύπρο. Αναγνωρίζουμε ότι ο διαθέσιμος χρόνος για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προτάσεων είναι περιορισμένος, καθώς η ανάπτυξη ενός σύγχρονου και ανταγωνιστικού φορολογικού πλαισίου απαιτεί δημιουργική σκέψη και συμμόρφωση με τους διεθνείς φορολογικούς κανόνες. Παρόλα αυτά, υποβάλλουμε τις αρχικές μας προτάσεις, με στόχο να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ενός ελκυστικού και βιώσιμου φορολογικού καθεστώτος που θα ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της χώρας ως επενδυτικού προορισμού.

3.1 Πρόταση 1

Κατανοούμε ότι ένας από τους κύριους στόχους της φορολογικής μεταρρύθμισης για τις εταιρείες είναι η διόρθωση μιας στρέβλωσης που υπήρχε σε σχέση με τη φορολόγηση των μερισμάτων σε άτομα Domiciled και Non-Domiciled, γεγονός που αποτελεί μια πολύ ορθή προσέγγιση. Αυτό είναι απαραίτητο ώστε να διασφαλιστεί ένα ισότιμο πεδίο ανταγωνισμού (equal level playing field) για τις εταιρείες που έχουν οικονομική δραστηριότητα στην Κύπρο, ανεξάρτητα από το ποιος τις κατέχει. Σήμερα οι Κύπριοι επιχειρηματίες που είναι Domiciled βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όταν δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στην Κύπρο σε σύγκριση με άλλους επιχειρηματίες που είναι μεν φορολογικοί κάτοικοι, αλλά δεν είναι Non-Domiciled. Αυτή η διαφορά προέκυψε με την εισαγωγή του καθεστώτος Non-Domiciled. Ωστόσο, η αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος μέσω της μείωσης του φόρου στα μερίσματα από 17% σε 5%, ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται ο εταιρικός φόρος από 12,5% σε 15% για όλες

¹² Felix, R. Alison. 2009. "Do State Corporate Income Taxes Reduce Wages?" Federal Reserve Bank of Kansas City Working Paper. [Do State Corporate Income Taxes Reduce Wages](#)

¹³ Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από την επιμονή της ΕΕ με την εισαγωγή το CCCTB το 2011 η οποία σταμάτησε, σε μεγάλο βαθμό λόγω των αντιρρήσεων από χώρες όπως η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, επανήλθε το 2016 με καινούρια πρόταση η οποία επίσης απορρίφθηκε. Τον Μάιο του 2021, η ΕΕ εξέφρασε την πρόθεσή της να αποσύρει την πρόταση CCCTB, αντικαθιστώντας την με ένα νέο πλαίσιο φορολογίας εισοδήματος για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη το λεγόμενο BEFIT.

τις επιχειρήσεις στην Κύπρο, δεν επιλύει ουσιαστικά το υποκείμενο πρόβλημα. Αντίθετα, αυτή η προσέγγιση ενδέχεται να δημιουργήσει πρόσθετες περιπλοκές αντί να προσφέρει μια αποτελεσματική λύση.

Καταρχάς, να επισημάνουμε ότι σήμερα οι Non-Domiciled φορολογούνται όταν έχουν εταιρεία 12.5% και 0% στα μερίσματα. Όταν όμως έχουν επιχείρηση στην Κύπρο, είτε μέσω συνεταιρισμού είτε ως φυσικά πρόσωπα φορολογούνται με 35% (marginal rates). Εάν η επιχείρησή τους είναι στο εξωτερικό (μόνιμη εγκατάσταση permanent establishment), τότε εξαιρείται από την φορολογία. Δηλαδή, ο φορολογικός κώδικας κάνει διάκριση μεταξύ επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Κύπρο (source in Cyprus) και επιχειρηματικής δραστηριότητας στο εξωτερικό (foreign source).

Σαν δεύτερο σχόλιο, που νομίζω ότι όλοι θα συμφωνήσουμε, είναι ότι οι Non-Domiciled προσκαλούνται στην Κύπρο κυρίως για να δημιουργήσουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διεθνή κλίμακα (international business) ή για να είναι παθητικοί επενδυτές, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της κατανάλωσης στην Κύπρο. Σίγουρα, δεν είναι το πνεύμα του νόμου να προσκαλέσει Non-Domiciled για να αναπτύξουν δραστηριότητες που αφορούν την τοπική αγορά (local business) και να ανταγωνίζονται με καλύτερη φορολογία τους καταστηματαρχές, τους οικοδόμους, τους γιατρούς, τους εργολάβους, τους κομμωτές κλπ της Κύπρου. Συνεπώς, εάν δραστηριοποιηθούν στην τοπική αγορά, πράγμα που δεν απαγορεύεται, θα πρέπει να υπόκεινται στην ίδια φορολογία με ένα Κύπριο. Να αναφέρουμε ότι Non-Domiciled άτομα στην Κύπρο προέρχονται από διάφορες χώρες, όπως η Συρία, ο Λίβανος, το Ισραήλ, η Ρωσία, η Ευρώπη, η Ουκρανία κ.λπ. Συνεπώς, μια πολύ απλή ρύθμιση θα ήταν εξής:

- Καμία αλλαγή στο ισχύον φορολογικό καθεστώς.
- Οι Non-Domiciled να πληρώνουν φόρο 17% στα μερίσματα, εάν τα εισοδήματά τους προέρχονται από πηγές στην Κύπρο.¹⁴ Κάτι περίπου που είχε η Αγγλία με το remittance base.

Πλεονεκτήματα:

- Εξισώνει τους Domicile και Non-Domicile φορολογούμενους, τοποθετώντας τους στο ίδιο επίπεδο φορολογικής μεταχείρισης.
- Καμία επιβάρυνση στα ταμεία της χώρας, μόνο αύξηση.
- Διατηρούμε τον ανταγωνιστικό μας φορολογικό συντελεστή.
- Καμία επιβάρυνση στους Non Domicile από τις διεθνείς δραστηριότητες.

3.2 Πρόταση 2

Όλοι να πληρώνουν φόρο 5% στα μερίσματα, ανεξάρτητα από το αν είναι Domicile ή Non-Domicile. Ο εταιρικός φόρος να παραμείνει στο 12,5%. Πλεονεκτήματα:

- Εξισώνει τους Domicile και Non-Domicile φορολογούμενους, τοποθετώντας τους στο ίδιο επίπεδο φορολογικής μεταχείρισης.
- Σε σχέση με την πρόταση της κυβέρνησης, οι Non-Domicile δεν θα επιβαρυνθούν με αύξηση στον εταιρικό φόρο, αλλά μόνο με επιπλέον 2,5% (5% -2.5%) στα μερίσματα.
- Επιπλέον, θα απλοποιηθεί το σύστημα αναφορικά με το ποιοι θεωρούνται Domicile vs Non Domicile, πόσα χρόνια είναι εγκατεστημένοι στην Κύπρο, πότε ήρθαν στην Κύπρο

¹⁴ Παρόμοιος κανόνας υπάρχει στο άρθρο 21 του ΠΦΕΝ 2002 [...] του εισόδημα το οποίο αποκτάται από πηγές στη Δημοκρατία.

κ.λπ. Αυτή η απλοποίηση θα συμβάλει στη μείωση της γραφειοκρατίας και στην καλύτερη κατανόηση του φορολογικού πλαισίου από τους φορολογούμενους.

- Επιπρόσθετα, διατηρούμε τον ανταγωνιστικό μας φορολογικό συντελεστή, χωρίς να εισερχόμαστε σε αχαρτογράφητα νερά και να ρισκάρουμε την οικονομική σταθερότητα και την ελκυστικότητα της χώρας μας ως επενδυτικού προορισμού.

Σημείωση: Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι τα λογιστικά/εταιρικά κέρδη (που είναι αυτά τα κέρδη διανεμόνται στους μετόχους) είναι μεγαλύτερα συνήθως από τα φορολογητέα κέρδη. Αυτό συμβαίνει επειδή τα φορολογητέα κέρδη υπόκεινται σε εκπτώσεις, όπως το Notional Interest Deduction (NID) ή εξαιρέσεις (π.χ. πώληση μετοχών) που μειώνουν τη φορολογική βάση. Συνεπώς, αποτελεί μεγαλύτερο όφελος για τα ταμεία του κράτους η αύξηση του μερίσματος σε σύγκριση με την αύξηση του εταιρικού φόρου.

3.3 Πρόταση 3

Domicile: Φόρος 5% στα μερίσματα.

Non-Domicile: 0% φόρος στα μερίσματα.

Ο εταιρικός φόρος να είναι split rate:

- 10% ή 12,5% στα κέρδη όμως που επανεπενδύονται.
- 15% στα διανεμόμενα κέρδη.

Πλεονεκτήματα:

- Αυτή η πρόταση θα ενθαρρύνει τόσο τους Domicile όσο και τους Non-Domicile να επανεπενδύσουν τα κέρδη τους στην Κύπρο, αντί να τα διατηρούν σε ανενεργούς τραπεζικούς λογαριασμούς ή σε ξένες εταιρείες, ενισχύοντας έτσι την οικονομική δραστηριότητα και τις επενδύσεις.
- Επιπροσθέτως, θα διατηρήσει τον ανταγωνιστικό μας φορολογικό συντελεστή, και την ελκυστικότητα της χώρας μας ως επενδυτικού προορισμού.

3.4 Πρόταση 4

Domicile: Φόρος 5% στα μερίσματα.

Non-domicile: 0% φόρος στα μερίσματα.

Ο εταιρικός φόρος να είναι

- 15% σε όλες τις εταιρείες
- 12.5% ή 5% στις “Resident Non Domicile” εταιρείες

Μια αρκετά δημιουργική πρόταση (απαιτείται δημιουργικότητα εάν θέλουμε να διαφέρουμε από άλλες χώρες και να κερδίσουμε το ενδιαφέρον των ξένων επενδύσεων) είναι η δημιουργία μια νέας κατηγορίας εταιρειών για φορολογικούς σκοπούς οι οποίες θα ονομάζονται Resident Non-Domicile εταιρείες. Αυτές θα είναι εταιρείες που δεν ανήκουν σε κατοίκους Κύπρου (είτε πρόκειται για κάτοικο Domicile είτε για Non-Domicile).

Οι εταιρείες αυτές θα υπόκεινται σε διαφορετική φορολογία με συντελεστή 12,5% ή πιο χαμηλό. Μια άλλη παραλλαγή αυτής της προσέγγισης, προκειμένου να φορολογηθούν μεγάλες εταιρείες, όπως π.χ. τράπεζες supermarkets που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο και που ανήκουν σε ξένους μετόχους αλλά έχουν εισόδημα από την Κύπρο, είναι η εφαρμογή

του συντελεστή 12,5% μόνο στο εισόδημα ξένης προέλευσης (foreign source income) μέσω σχετικής ρήτρας που θα διασφαλίζει την εφαρμογή αυτής της πρόβλεψης. Ακόμα μπορούμε να σκεφτούμε το εισόδημα ξένης προέλευσης να εξαιρείται ή να φορολογείται με 5%.

Αντίθετα, όλες οι υπόλοιπες εταιρείες (που θα χαρακτηριστούν ως Domicile εταιρείες) θα υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 15%.

Πλεονεκτήματα:

- Διατηρεί τον χαμηλό συντελεστή για αυτές τις εταιρείες, ενισχύοντας αι επαυξάνονται έτσι την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου ως επενδυτικού κέντρου.
- Οι κάτοικοι (Non Domicile και Domicile) που έχουν εταιρείες θα πληρώνουν 15%
- Οι μη κάτοικοι που έχουν εταιρείες στην Κύπρο θα ονομαστούν resident Non-Domicile εταιρείες. Εάν αυτές οι εταιρείες έχουν Cyprus source income θα πληρώνουν κανονικά 15% εάν έχουν foreign source income θα πληρώνουν 12.5% ή πιο χαμηλό.

3.5 Πρόταση 5

Έχει διατυπωθεί ότι μελετήθηκε το Εσθονικό μοντέλο στις προτάσεις για φορολογική μεταρρύθμιση που αναγνωρίζεται ευρέως ως ένα από τα καλύτερα φορολογικά συστήματα παγκοσμίως.¹⁵ Οι κύριοι παράγοντες της φορολογικής πολιτικής που καθιστούν το Εσθονικό μοντέλο ιδιαίτερα ελκυστικό περιλαμβάνουν τα εξής:

- (α) Εξαλείφει τη διπλή οικονομική φορολογία¹⁶ (εταιρείας και μετόχου) μέσω της φορολόγησης μία φορά μόνο όταν γίνεται διανομή μερισμάτων (single taxation).
- (β) Επειδή φορολογεί το εισόδημα της εταιρείας μόνο κατά τη διανομή των κερδών, ενθαρρύνει έτσι τις εταιρείες να επανεπενδύσουν τα κέρδη τους στην εγχώρια οικονομία, αντί να αποσύρονται τα κέρδη υπό μορφή μερισμάτων και να τα επενδύουν στο εξωτερικό.

Η ποιο πάνω φορολογική πολιτική (tax policy considerations) μεταξύ των δύο διαφορετικών τύπων εισοδήματος,¹⁷ ο φόρος εταιρειών και ο φόρος μετόχων (δηλαδή το εισόδημα από μερίσματα) το Εσθονικό μοντέλο επιλέγει να φορολογεί ουσιαστικά το παθητικό εισόδημα και όχι το ενεργό εισόδημα.¹⁸ Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η φορολογική μονάδα (tax unit) είναι διαφορετική¹⁹ και, ως εκ τούτου, ισχύουν διαφορετικές εκτιμήσεις φορολογικής πολιτικής. Στην φορολογική πολιτική, μια κοινή αρχή για την προώθηση της ανάπτυξης και τη μείωση της ανεργίας είναι η μείωση των φόρων επί του ενεργού εισοδήματος και η αύξηση των φόρων επί του παθητικού εισοδήματος.²⁰ Το μοντέλο της Εσθονίας ακολουθεί αυτή την αρχή, καθώς

¹⁵Ισως και το καλύτερο: For the 11th year in a row, Estonia has the best tax code in the OECD. Its top score is driven by four positive features of its tax system. First, it has a 20 percent tax rate on corporate income that is only applied to distributed profits. Second, it has a flat 20 percent tax on individual income that does not apply to personal dividend income. Third, its property tax applies only to the value of land, rather than to the value of real property or capital. Finally, it has a territorial tax system that exempts 100 percent of foreign profits earned by domestic corporations from domestic taxation, with few restrictions. <https://taxfoundation.org/research/all/global/2024-international-tax-competitiveness-index/>.

¹⁶ Economic double taxation refers to the taxation of two different taxpayers with respect to the same income (or capital). Economic double taxation occurs, for example, when income earned by a corporation is taxed both to the corporation and to its shareholders when distributed as a dividend.

¹⁷ Το εισόδημα χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, δηλαδή (1) ενεργητικό ή επιχειρηματικό (π.χ. εταιρικός φόρος) και (2) παθητικό ή επενδυτικό (π.χ. μερίσματα, τόκοι, δικαιώματα και εισόδημα από ενοίκια).

¹⁸ Επί του παρόντος, η Εσθονία έχει φορολογικό συντελεστή 22% επί του εταιρικού εισοδήματος που εφαρμόζεται μόνο στα διανεμόμενα κέρδη (τελικός φόρος). Ως αποτέλεσμα το Εσθονικό μοντέλο φορολογεί με 0% το ενεργητικό ή επιχειρηματικό εισόδημα (active or business income) και με 22% το παθητικό ή επενδυτικό εισόδημα (passive or investment income).

¹⁹ Στο επίπεδο του φόρου εταιρειών, η φορολογική μονάδα είναι η εταιρεία και στο επίπεδο του μετόχου η φορολογική μονάδα είναι το άτομο.

²⁰ Για παράδειγμα εάν αυξήσω των φόρων επί των καταθέσεων αυτό δεν έχει αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία. Επιπλέον ο επενδυτής θα προτιμήσει να αναζητήσει πιο αποδοτικές επιχειρηματικές δραστηριότητες προτιμώντας έτσι να επενδύσει στη πραγματική οικονομία αντί να έχει τα λεφτά του στην τράπεζα.

φορολογεί το εισόδημα κατά τη διανομή, ενθαρρύνοντας τις εταιρείες να επανεπενδύουν τα κέρδη στην εγχώρια αγορά αντί να επιτρέπουν στους μετόχους να τα αποσύρουν και να τα επενδύουν με βάση τις ξένες ευκαιρίες.

Οι εισηγήσεις στην φορολογική μεταρρύθμιση δεν φαίνεται να υιοθετούν το Εσθονικό μοντέλο. Η επιβολή 15% εταιρικού φόρου και του 5% παρακράτησης φόρου στα μερίσματα είναι αντίστροφα σχεδιασμένη. Ο συντελεστής 15% επιβάλλεται ανεξαρτήτως εάν έχει γίνει επανεπένδυση στην εγχώρια οικονομία ή όχι, ενώ ο συντελεστής 5% στα μερίσματα είναι ανεπαρκής για να αποτρέψει τους μετόχους από το να αποσύρουν κεφάλαια και να τα επενδύουν στο εξωτερικό. Για παράδειγμα ένας επιχειρηματίας ο οποίος θα πληρώσει 15% εταιρικό φόρο θα είναι προς το συμφέρον του να πληρώσει ακόμα 5% για να αποσύρει τα κέρδη υπό μορφή μερισμάτων και να τα επενδύσει όπου θεωρήσει ποιο συμφέρον για την μεγιστοποιήσει των κερδών του. Αν για παράδειγμα αν μια επενδύσει στην κυπριακή οικονομία αποφέρει 5% επιστροφή επί της επένδυσης ή ROI (return on investment) και μια επένδυση εκτός Κύπρου είναι ποιο επικερδής με 8% τότε ο επιχειρηματίας δεν θα επενδύσει τα λεφτά του στην Κυπριακή οικονομία. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψιν ότι ένας επενδυτής δεν βάζει όλα του τα αυγά στο ίδιο καλάθι για να διαφοροποιήσει τον κίνδυνο στις επενδύσεις του, τότε θα μπορεί να αποδεκτή και μια επενδύσει είτε με 5% είτε με λιγότερη απόδοση.

Συμπέρασμα και εισηγήσεις: Παρόλο που η κατάργηση της Λογιζόμενης Διανομής Μερισμάτων και η εξέταση του Εσθονικού μοντέλου είναι ένα θετικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση του σχεδιασμού του.

Θα ήταν συνετό να υιοθετηθούν ορισμένα στοιχεία του Εσθονικού μοντέλου, όπως η επιβάρυνση του φόρου επί των μερισμάτων να είναι ίση ή και μεγαλύτερη από τον εταιρικό φόρο:

- (α) Εταιρικός φόρος στο 9% ή 10%, και
- (β) Φόρου μερισμάτων στο 11% ή 10%.

3.6 Άλλες πιο γενικές προτάσεις βλέπε παράρτημα Γ.

* * * * *

Παράρτημα Α

Για σκοπούς διευκολύνσεις των εννοιών, να επισημανθεί ότι θα εστιαστούμε στις εταιρίες και σε τρία διαφορετικά φορολογικά άτομα που φορολογούνται στην Κύπρο:

- (α) οι φορολογικοί κάτοικοι Domicile στην Κύπρο που μπορεί να έχουν Κυπριακές εταιρείες ή όχι.
- (β) οι φορολογικοί κάτοικοι Non Domicile στην Κύπρο που μπορεί να έχουν Κυπριακές εταιρείες ή όχι.
- (γ) οι μη φορολογικοί κάτοικοι που έχουν Κυπριακές εταιρείες στην Κύπρο

Ξεκάθαροι στόχοι

Καταρχάς, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η αρχή για την οποιαδήποτε φορολογική μεταρρύθμιση θα πρέπει να βασίζεται σε ξεκάθαρους επιδιωκόμενους στόχους, οι οποίοι θα στηρίζονται από μακροοικονομικές αναλύσεις. Συνεπώς, θα ήταν χρήσιμο να δοθούν περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με τους στόχους των κυβερνητικών προτάσεων, ώστε να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε καλύτερα κατά πόσο οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι σε θέση να επιτύχουν τον σκοπό τους. Για παράδειγμα, έχουν οι προτάσεις ως στόχο:

- (α) Να ενθαρρύνουμε τον Κύπριο κάτοικο (Domicile ή Non Domicile) να επενδύσει, να αποταμιεύει, να καταναλώσει κλπ;
- (β) Να προσελκύσουμε Non-Domicile άτομα να έρθουν στην Κύπρο για να κατοικήσουν. Ειδικότερα, μας ενδιαφέρει τόσο αν πρόκειται για παθητικό επενδυτή όσο και αν σκοπεύει να πραγματοποιήσει ενεργές επενδύσεις στην Κύπρο;
- (γ) Να αυξήσουμε την ανταγωνιστικότητα μας εντός και εκτός της ΕΕ σε σύγκριση με άλλες χώρες για παράδειγμα Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, ΗΑΕ και Σιγκαπούρη. Για παράδειγμα, πως να ενθαρρύνουμε τον μη κάτοικο να δημιουργήσει τον όμιλό του στην Κύπρο και να επενδύσει στη χώρα μας, δημιουργώντας γραφεία και προσλαμβάνοντας υπαλλήλους;
- (δ) Να διασφαλίσουμε ότι οι κάτοικοι της Κύπρου (Domicile vs Non-Domicile) αντιμετωπίζονται με ισότιμο τρόπο;
- (ε) Να αυξήσουμε το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Κύπρου μέσω της προσέλκυσης άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κύπρο και σε ποιο βαθμό;

Τέλος, θα ήταν παράκλησή μας να δημοσιευτούν οι οικονομικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν, προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη κατανόηση των στόχων και να εξεταστούν οι υποθέσεις (assumptions) στις οποίες βασίστηκαν.

Αρχές που πρέπει να διέπουν την φορολογική πολιτική

Η φορολογική βιβλιογραφία αναφέρεται σε διάφορες αρχές που πρέπει να διέπουν μια ορθή φορολογική πολιτική.²¹ Στο πλαίσιο αυτό, θα επικεντρωθούμε σε τέσσερις βασικές αρχές: την ουδετερότητα, την φορολογική δικαιοσύνη, την οικονομική αποδοτικότητα και την διεθνή ανταγωνιστικότητα μαζί την συμμόρφωση με τους διεθνείς κανόνες.²²

²¹ Mirrlees, Adam, Besley, Blundell, Bond, Chote, Gammie, Johnson, Myles, and Poterba (eds.), Tax by Design: The Mirrlees Review, Oxford University Press, 2011, Chapter 2 [Tax by design | Institute for Fiscal Studies](#)

²² Tiley's Revenue Law, Glen Loutzenhiser, 9th Edition, Hart Publishing at Chapter 1.

1. Ουδετερότητα

Οι επιχειρηματικές αποφάσεις δεν θα πρέπει να λαμβάνονται αποκλειστικά για φορολογικούς λόγους. Ο βασικός κανόνας πρέπει να είναι απλός: είτε ένα άτομο διατηρεί την επιχείρησή του ως φυσικό πρόσωπο είτε μέσω εταιρικής δομής και λαμβάνει μερίσματα, θα πρέπει να φορολογείται με τον ίδιο τρόπο. Με αυτόν τον τρόπο, αποτρέπεται η οποιαδήποτε στρέβλωση και διασφαλίζεται η φορολογική ουδετερότητα.²³

2. Δικαιοσύνη

Με βάση το Άρθρο 24 του Συντάγματος, οι φορολογούμενοι με μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα οφείλουν να συνεισφέρουν περισσότερο. Η αρχή αυτή συνδέεται με την προοδευτική φορολογία και την βλέπουμε να εκφράζεται στους Κύπριους κατοίκους (Resident) της χώρας όπου φορολογούνται προοδευτικά.

Το ζήτημα αυτό γίνεται ιδιαίτερα σημαντικό όταν εξετάζουμε τη φορολογική μεταχείριση κατοίκων και μη κατοίκων, καθώς οι δύο κατηγορίες αντιμετωπίζονται διαφορετικά λόγω της φύσης των παροχών που απολαμβάνουν από το κράτος. Οι κάτοικοι μιας χώρας είναι αυτοί που διαμένουν μόνιμα εντός της επικράτειας και απολαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα πλεονεκτημάτων που προσφέρει το κράτος, τόσο σε επίπεδο διαβίωσης όσο και σε ζητήματα κοινωνικής πρόνοιας. Ως εκ τούτου, οι κάτοικοι συνεισφέρουν μέσω ενός προοδευτικού φορολογικού συστήματος, το οποίο χρηματοδοτεί πολιτικές αναδιανομής πλούτου (redistribution policies). Η εφαρμογή αυτού του συστήματος, που επιβάλλει υψηλότερους συντελεστές σε όσους έχουν μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα, κρίνεται δίκαιη καθώς εξασφαλίζει την ισορροπία μεταξύ φορολογικών υποχρεώσεων και κοινωνικών παροχών. Αντίθετα, οι μη κάτοικοι πληρώνουν συνήθως έναν flat φόρο (source taxation), βασισμένο στη θεωρία του οφέλους (benefit theory). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι μη κάτοικοι υποχρεούνται να πληρώνουν φόρο μόνο για τις υποδομές και τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν, χωρίς να συμμετέχουν στην ευρύτερη κοινωνική πρόνοια και στις πολιτικές αναδιανομής εισοδήματος. Καθώς οι μη κάτοικοι δεν απολαμβάνουν το πλήρες φάσμα των κοινωνικών παροχών (π.χ. υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση), η επιβολή ενός σταθερού φορολογικού συντελεστή (flat tax) θεωρείται δικαιολογημένη και δίκαιη.

Επιπρόσθετα, ένα άλλο θέμα φορολογικής δικαιοσύνης και πολιτικής είναι η φορολόγηση των εταιρειών. Τα ερωτήματα που εγείρονται εδώ είναι δύο. Το πρώτο είναι γιατί φορολογούνται οι εταιρείες και το δεύτερο είναι οι συντελεστές με τους οποίους θα πρέπει να φορολογούνται. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία ο βασικός λόγος που φορολογούνται οι εταιρείες είναι για να αποτραπεί το ενδεχόμενο δημιουργίας του αποκαλούμενου tax shelter, δηλαδή μιας κατάστασης όπου τα κέρδη παραμένουν στην εταιρεία και δεν διανέμονται ποτέ στους μετόχους, με αποτέλεσμα να υπάρχει αναβολή φορολόγησής τους (tax deferral) επ' αόριστον. Η φορολόγηση των εταιρικών κερδών συμβάλλει στην αποτροπή αυτής της πρακτικής και διασφαλίζει τη δίκαιη συμμετοχή των εταιρειών στη φορολογική βάση. Επιπρόσθετα, η φορολόγηση των εταιρειών επιτρέπει στο κράτος να επιβάλλει ευκολότερα φορολογικές υποχρεώσεις σε μη κατοίκους που δραστηριοποιούνται στη χώρα μέσω Κυπριακών εταιρειών. Ο εταιρικός φόρος χαρακτηρίστηκε ως ο πιο μεγάλος φόρος για τους μη κατοίκους. Αφού είναι ξεκάθαρο ότι πρέπει να φορολογούνται οι εταιρείες, το δεύτερο θέμα είναι το ύψος του φορολογικού συντελεστή που πρέπει να επιβληθεί σε αυτές. Ο κυριότερος παράγοντας που επηρεάζει και καθορίζει το ύψος του φορολογικού συντελεστή σε χώρες όπως η Κύπρος, που βασίζονται σε ξένες επενδύσεις, είναι ο φορολογικός ανταγωνισμός (tax competition).

²³ Φορολογικός Συντελεστής για άτομα είναι 0%, 20%, 25%, 30% και 35%.

Η ισορροπία μεταξύ αυτών των παραγόντων — αποτροπή της φοροαποφυγής μέσω tax shelters, φορολόγηση των μη κατοίκων και διατήρηση της φορολογικής ανταγωνιστικότητας — αποτελεί κρίσιμη πρόκληση για κάθε σύγχρονο φορολογικό σύστημα.

3. Οικονομική αποδοτικότητα

Ένα σωστό φορολογικό σύστημα θα πρέπει να ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στην οικονομία. Σύμφωνα με οικονομικές μελέτες που θα αναλύσουμε στην ενότητα 3 δείχνουν ξεκάθαρα ότι η αύξηση του εταιρικού φόρου είναι από τις πιο επιβλαβείς φορολογίες για την οικονομία. Συγκεκριμένα, όταν η κυβέρνηση αυξάνει τον εταιρικό φόρο, επηρεάζει τις επιχειρηματικές αποφάσεις. Για παράδειγμα, μια εταιρεία μπορεί να μειώσει τις επενδύσεις της σε νέες εγκαταστάσεις, μηχανήματα ή νέους εργαζόμενους, με στόχο να αντισταθμίσει το επιπλέον κόστος ή ακόμη και να μεταφέρει δραστηριότητες της σε άλλη χώρα. Το αποτέλεσμα είναι η μείωση της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας, λιγότερες θέσεις εργασίας και μικρότερη ανάπτυξη.

4. Διεθνής Ανταγωνιστικότητα και διεθνείς κανόνες

Τα φορολογικά συστήματα, και ειδικότερα στην Κύπρο που αποτελεί μια μικρή οικονομία, θα πρέπει να σχεδιάζονται με τρόπο ώστε να προσελκύουν επενδύσεις και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να παραβιάζουν οποιονδήποτε διεθνή κανόνα. Αξίζει να διευκρινιστεί ότι το σύνολο των δράσεων OECD BEPS 15-point Action Plan δεν ασχολήθηκε με τον φορολογικό συντελεστή. Ο τομέας της άμεσης φορολογίας δεν διέπτεται από τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ΟΟΣΑ Πυλώνας 2 είναι ξεκάθαρος ότι αφορά μεγάλες εταιρείες,²⁴ όπως αναφέρεται ρητά. Συνεπώς είναι η άποψή μας ότι κανένας διεθνής ή ευρωπαϊκός κανόνας δεν παραβιάζεται από τον συντελεστή του 12,5%.

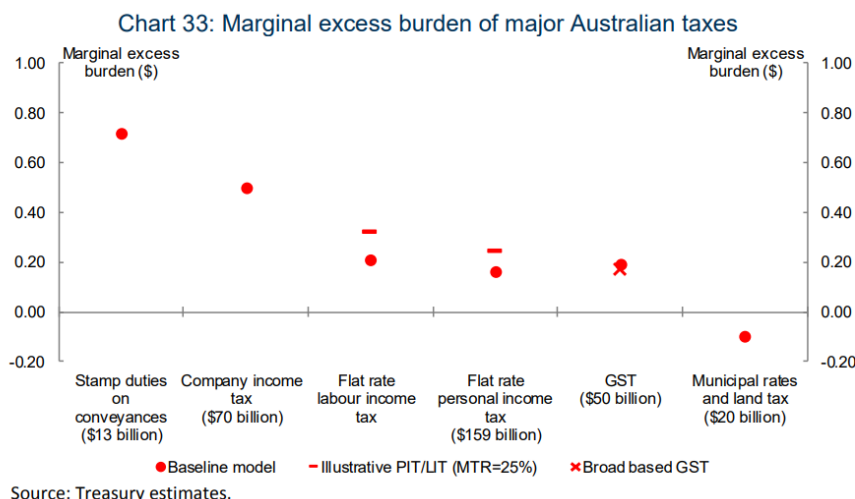
²⁴ Ομίλους πολυεθνικών επιχειρήσεων και εγχώριους ομίλους μεγάλης κλίμακας, των οποίων τα έσοδα ξεπερνούν τα 750 εκ. ευρώ ετησίως, όπου την Κύπρο σύμφωνα με τα πρακτικά της βουλής είναι κάτω από 70 (τελική μητρική οντότητα).

Παράρτημα Β

Διάφορες μελέτες απόδειξαν ότι η αύξηση των εταιρικών φόρων αποδεικνύεται η πλέον επιζήμια για την οικονομική ανάπτυξη.

Η μελέτη ορόσημο του ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η αύξηση των εταιρικών φόρων αποδεικνύεται η πλέον επιζήμια για την οικονομική ανάπτυξη, σε σύγκριση με άλλους φόρους όπως επί του εισοδήματος φυσικών προσώπων και τους φόρους κατανάλωσης, οι οποίοι έχουν μικρότερη αρνητική επίδραση. Οι φόροι επί της ακίνητης περιουσίας έχουν τη μικρότερη επίδραση στην ανάπτυξη.²⁵

Σε παρόμοια πολύ σημαντική μελέτη που έγινε στην Αυστραλία, εξετάστηκε το οριακό πλεονάζον βάρος (marginal excess burden) που έχει το κάθε είδος φόρου. Δηλαδή η οικονομική αποδοτικότητα που χάνεται για κάθε επιπλέον δολάριο φόρου που εισπράττεται. Πρόκειται για ένα καθιερωμένο μέτρο που χρησιμοποιούν οι οικονομολόγοι για να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις των αυξήσεων στη φορολογία. Για παράδειγμα όταν αυξάνεται ο φορολογικός συντελεστής για τα φυσικά πρόσωπα, οι άνθρωποι τείνουν να εργάζονται λιγότερο από όσο θα ήθελαν λόγω των υψηλών φορολογικών επιβαρύνσεων. Αυτό συνεπάγεται οικονομικές απώλειες, καθώς η υψηλή φορολογία αποθαρρύνει την εργασία, μειώνοντας την παραγωγικότητα και την οικονομική δραστηριότητα. Έτσι, το ζητούμενο είναι να υπολογιστεί πώς αυτά τα δύο στοιχεία αλληλοεπιδρούν: δηλαδή πόσα επιπλέον έσοδα θα συγκεντρώσεις στην πραγματικότητα με την αύξηση του φόρου και όχι πόσα ενδεχομένως θα μπορούσες να μαζέψεις θεωρητικά. Η Αυστραλιανή μελέτη έδειξε ότι όσο αφορά τον εταιρικό φόρο, παρουσιάζει πολύ μεγάλο οριακό πλεονάζον βάρος περίπου στο 50% (distortive effects) όπως βλέπεται στον πιο κάτω πίνακα. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε επιπλέον δολάριο που εισπράττεται μέσω εταιρικού φόρου, χάνεται περίπου το 50% της οικονομικής αξίας λόγω μειωμένης επενδυτικής δραστηριότητας ή άλλων οικονομικών αποφάσεων.²⁶

²⁵ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), "Tax and Economic Growth," Economics Department Working Paper No. 620, July 11, 2008. According to research from the OECD, corporate taxes are most harmful for economic growth, with personal income taxes and consumption taxes being less harmful. Taxes on immovable property have the smallest impact on growth.

²⁶ [Understanding the economy-wide efficiency and incidence of major Australian taxes](#)

Συμπέρασμα και εισηγήσεις: Ως εκ τούτου, η αύξηση του εταιρικού φόρου για να καλυφθούν απώλειες εσόδων αποτελεί μια επιζήμια προσέγγιση. Αντί αυτού, θα πρέπει να εξεταστούν εναλλακτικές μέθοδοι, όπως:

- (α) Αύξηση της φορολογίας σε λιγότερο επιζήμιες κατηγορίες, όπως η ακίνητη περιουσία (π.χ. ακίνητα μεγάλης αξίας σε βασικές επιχειρηματικές περιοχές που παραμένουν αχρησιμοποίητα ή ανενεργά), καθώς και ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) σε είδη πολυτελείας.
- (β) Η εφαρμογή του Παγκόσμιου Ελάχιστου Φόρου (Global Minimum Tax) 15% (Πυλώνας 2) στην Κύπρο, ο οποίος προβλέπεται να αυξήσει τα κρατικά έσοδα κατά περίπου €200-250 εκατομμύρια ετησίως έως το 2026. Αυτό το στοιχείο δεν είχε ληφθεί υπόψη στην εκτίμηση επιπτώσεων.
- (γ) Μείωση του φόρου επι των μερισμάτων σε 10% αντί 5%.

Παράρτημα Γ

Άλλες προτάσεις πιο γενικές:

1. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2022 τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιπροσώπευαν πάνω από το 90% της αγοραίας αξίας του δείκτη S&P 500, σημειώνοντας απότομη αύξηση από το 17% το 1975, η κυπριακή οικονομία θα πρέπει να επενδύσει σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση, δηλαδή στα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το δεδομένο, σε μια οικονομία βασισμένη στην τεχνολογία, η φορολόγηση των επενδύσεων σε Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D) αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Κατά συνέπεια, τα φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε R&D θα διαδραματίσουν ακόμη πιο κρίσιμο ρόλο στον διεθνή φορολογικό ανταγωνισμό. Ωστόσο, η προτεινόμενη φορολογική μεταρρύθμιση δεν έχει ανακοινώσει σημαντικά φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις που θα μπορούσαν να αυξήσουν σημαντικά το ΑΕΠ της Κύπρου ή να ενθαρρύνουν την απασχόληση, όπως τα κίνητρα για επενδύσεις σε R&D.

Οι φορολογικές πολιτικές σχετικά με τα κίνητρα για R&D υποδεικνύουν ότι το θετικό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία (spillover effect) είναι μεγαλύτερο στην περίπτωση των φορολογικών κινήτρων που στοχεύουν στα έξοδα (expenses based R&D tax incentives) παρά στο εισόδημα (income based tax incentives).²⁷ Αυτό είναι ευρέως αποδεκτό, καθώς η επιστημονική βιβλιογραφία δείχνει σχεδόν ομόφωνα ότι, όταν τα κίνητρα για έξοδα είναι επαρκώς μεγάλα, ενισχύουν ουσιαστικά τις επενδύσεις σε R&D. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την πολιτική του ΟΟΣΑ, όπως φαίνεται στους Κανόνες του Μοντέλου για τον Πυλώνα 2, όπου τα φορολογικά κίνητρα που στοχεύουν στα έξοδα προτιμώνται έναντι αυτών που στοχεύουν στο εισόδημα.²⁸

Στο πλαίσιο των κινήτρων που στοχεύουν στα έξοδα, οι πιο αποδοτικές μέθοδοι είναι:

- Άμεση έκπτωση δαπανών (immediate expensing) ή επιταχυμένη απόσβεση (accelerated depreciation),
- Υπερεκπτώσεις (super deductions) (π.χ. 150% ή 200% των επιλέξιμων δαπανών), και
- Επιστρεπτές φορολογικές πιστώσεις για R&D (R&D refundable tax credits).

Μεταξύ αυτών των τριών κατηγοριών, τα δεδομένα δείχνουν ότι μόνο τα κίνητρα που εστιάζουν στα έξοδα μπορούν να ενισχύσουν ουσιαστικά τη δραστηριότητα R&D και από αυτά, οι φορολογικές πιστώσεις (tax credits) αποδεικνύονται ιδιαίτερα ισχυροί μηχανισμοί κινήτρων, με τις πιο αποδοτικές μορφές να είναι οι επιστρεπτές φορολογικές πιστώσεις R&D και τα φορολογικά κίνητρα που στοχεύουν στο κόστος μισθοδοσίας.²⁹

²⁷ C. Theophilou, IBFD, BIT, Patent Boxes: The Rise, the Change or the Fall? at section 2 R&D Tax Incentives and Tax Policy. <https://stitaxand.com/patent-boxes-the-rise-the-change-or-the-fall/>

²⁸ OECD (2022), Tax Incentives and the Global Minimum Corporate Tax: Reconsidering Tax Incentives after the GloBE Rules. Table 1. Mapping the impact of tax incentive instrument design in the GloBE ETR calculation, provides the likelihood with which the benefit of the tax incentives may be affected by the GloBE ETR calculation.

²⁹ C. Spengel, B Stage, D. Steinbrenner, IBFD, (2022) R&D Tax Incentive Regimes – A Comparison and Evaluation of Current Country Practices.

2. Φορολογικός Ανταγωνισμός και δίκτυο φορολογικών συνθηκών (double tax treaties)

Ο Ευρωπαϊκός Δείκτης Φορολογικής Πολιτικής (European Tax Policy Scorecard - ETPS) αποσκοπεί στη μέτρηση του βαθμού στον οποίο το φορολογικό σύστημα μιας χώρας συμμορφώνεται με δύο σημαντικές αρχές της φορολογικής πολιτικής: ανταγωνιστικότητα και ουδετερότητα. Αν και η Κύπρος κατατάσσεται δεύτερη εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη γενική φορολογική της πολιτική, δυστυχώς κατατάσσεται μόλις 19η στην κατηγορία των Διασυνοριακών Φορολογικών Κανόνων (Cross-Border Tax Rules Rank).³⁰

Αυτό οφείλεται κυρίως στη χαμηλή κατάταξη της Κύπρου όσον αφορά το δίκτυο φορολογικών συνθηκών (tax treaty network).³¹ Για παράδειγμα, το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει το ευρύτερο δίκτυο φορολογικών συνθηκών (131 χώρες)³² και έτσι λαμβάνει την υψηλότερη βαθμολογία. Αντίθετα, η Ισλανδία κατατάσσεται τελευταία, με δίκτυο φορολογικών συνθηκών που περιλαμβάνει μόλις 45 χώρες. Σύμφωνα με τον δείκτη ETPS, το μέσο μέγεθος ενός δικτύου φορολογικών συνθηκών είναι 83 χώρες, ενώ η Κύπρος έχει λιγότερες από 70. Προτεινόμενες Ενέργειες:

- Εντοπισμός βασικών χωρών με τις οποίες η Κύπρος δεν έχει υπογράψει ακόμη φορολογικές συνθήκες και έναρξη διαπραγματεύσεων.
- Διεξαγωγή εμπειρισταωμένης έρευνας και συνεργασία με τους σχετικούς φορείς για την αναγνώριση αυτών των χωρών.³³
- Εκκίνηση διπλωματικών διαλόγων και διαπραγμάτευση αμοιβαία επωφελών φορολογικών συμφωνιών.
- Στο ίδιο μήκος κύματος θα πρέπει η Κύπρος να έχει και Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες με τρίτες χώρες (Bilateral Investment Agreements).

Επιπλέον, είναι απαραίτητο να διεξαχθεί μελέτη σχετικά με το πώς η Κύπρος θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα από τα κορυφαία χρηματοοικονομικά κέντρα εντός της ΕΕ, συγκρίσιμο με χώρες όπως η Ολλανδία ή το Λουξεμβούργο, αλλά και εκτός ΕΕ, όπως η Σιγκαπούρη και τα ΗΑΕ. Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί με τεράστια εμπειρία σε αυτό τον τομέα είναι το πανεπιστήμιο της Βιέννης που έκανε και την φορολογική μεταρρύθμιση το 2002 ή το IBFD³⁴ στην Ολλανδία.

³⁰ <https://taxfoundation.org/research/all/eu/2024-european-tax-rankings/#:~:text=The%20European%20Tax%20Policy%20Scorecard%20seeks%20to%20measure%20the%20extent,world%2C%20capital%20is%20highly%20mobile.>

³¹ Εκτός από τις διεθνείς συμβάσεις η Κύπρος παίρνει χαμηλή βαθμολογία και στα anti-avoidance provisions αλλά η νομοθεσία που κατατέθηκε πρόσφατα στην βουλή για ψήφιση αναμένεται να αυξήσει σημαντικά την θέση της Κύπρου (έναρξη ισχύος νομοθεσίας για επιβολή φόρων παρακράτησης σε πληρωμές μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων σε εταιρείες με χαμηλό φορολογικό συντελεστή και η έναρξη ισχύος νομοθεσίας για επιβολή φόρων παρακράτησης σε πληρωμές μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων σε εταιρείες που βρίσκονται σε κατάλογο μη συνεργάσιμων δικαιοδοσιών που αφορά συστάσεις τις Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

³² Η Ολλανδία έχει 97 το Λουξεμβούργο 88, Ελβετία 109, Ρουμανία 89, Μάλτα 79, Ιρλανδία 74, Ουγγαρία 84.

³³ Μια λίστα χωρών μπορεί να περιλαμβάνει τις μεγαλύτερες οικονομίες, όπως οι χώρες της G20, τα μέλη του ΟΟΣΑ, οι χώρες των BRICS, οι χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (GCC), καθώς και χώρες που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ αλλά έχουν υποβάλει σχόλια σχετικά με το Πρότυπο του ΟΟΣΑ (OECD Model) και χώρες που είναι παρατηρητές στην Επιτροπή Φορολογικών Υποθέσεων του ΟΟΣΑ (OECD CFA).

³⁴ Established in 1938, the International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), has steadily grown into what it is today: the world's foremost authority on cross-border taxation, the home of international taxation. IBFD is the pre-eminent, independent (non-profit) foundation that tax practitioners from all over the world rely on for high-quality independent tax knowledge and research.